

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

УДК: 37.091.2 "36"
ПОГОДЖЕНО _____ ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ _____
Декан гуманітарно-педагогічного Завідувач кафедри педагогіки

факультету доктор педагогічних наук, доцент
кандидат філософ. наук, доцент Сопівник Р.В.
_____ Савицька І.М. « _____ » _____ 2023 р.

« _____ » _____ 2023 р.
МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА
НА ТЕМУ: «МЕТОДИКА ВИХОВНОЇ РОБОТИ ЗІ СТУДЕНТСЬКОЮ
МОЛОДЦЮ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ (НА ПРИКЛАДІ
НУБІП УКРАЇНИ)»

Спеціальність 011 «Освітні, педагогічні науки»
Освітньо-професійна програма: «Педагогіка вищої школи»

Орієнтація освітньої програми: освітньо-професійна
Гарант освітньої програми: д. пед. н., доцент Сопівник Р.В.
Керівник магістерської роботи:

к. пед. наук, доцент _____ Маценко Л.М.
Виконав _____ Кудрявцев В.В.
КИЇВ - 2023

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НУБІП України
БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Гуманітарно-педагогічний факультет

НУБІП України
ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри педагогіки

НУБІП України
Р. В. Сопівник
(науковий ступінь та вчене звання) (підпис) (ПІБ)

« » 2023 року
НУБІП України
ЗАВДАННЯ
ДО ВИКОНАННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Кудрявцева Владислава Володимировича
НУБІП України
Спеціальність: 011 «Освітні, педагогічні науки»
Освітньо-професійна програма: «Педагогіка вищої школи»

Орієнтація освітньої програми: Освітньо-професійна
НУБІП України
Тема магістерської роботи: «Методика виховної роботи зі студентською молоддю в умовах воєнного стану (на прикладі НУБІП України)»

затверджена наказом ректора НУБІП України від 01.05.2023 р. № 649 «С»

НУБІП України
Термін подання завершеної роботи на кафедру: 1 листопада 2023 р.

Вихідні дані до магістерської роботи: «Конституція України», Закон України «Про освіту», Закон України «Про вищу освіту», «Концепція виховання дітей та молоді у національній системі освіти», «Стратегія національно-патріотичного виховання»; посібники, словники, довідники, методична, наукова література щодо теми дослідження.

Перелік питань, що підлягають дослідженню:

1. Здійснити аналіз методів, принципів та форм виховної роботи зі студентською молоддю в умовах воєнного стану (на прикладі Національного університету біоресурсів і природокористування України).

2. Дослідити соціально-психологічний клімат педагогічного колективу, чи достатньою та ефективною є роль наставника для студентської молоді в закладі вищої освіти?

3. Дослідити виховну діяльність в Національному університеті біоресурсів і природокористування України.

4. Розробити методичні рекомендації для наставників студентських груп щодо реалізації методик під час організації виховної діяльності студентської молоді в Національному університеті біоресурсів і природокористування України.

Дата видачі завдання: вересень 2022 р.

Керівник магістерської роботи

Маценко Л.М.

Завдання прийняв до виконання _____

Кудрявцев В.В.

РЕФЕРАТ

Магістерська робота на тему «Методика виховної роботи зі студентською молоддю в умовах воєнного стану» (на прикладі Національного університету біоресурсів і природокористування України).

Магістерська робота містить вступ, три розділи, висновки до кожного з розділів, загальні висновки, список використаних джерел, додатки.

У вступі до магістерської роботи відображені актуальність теми, об'єкт, предмет, мета та завдання дослідження.

Перший розділ має назву: «Теоретичні основи виховної роботи наставника зі студентською молоддю». Розділ охоплює дослідження вітчизняних та зарубіжних авторів з питань наставництва, описане напрямки, функції виховної роботи наставника академічної групи.

На основі вивчення науково-педагогічної літератури ми розглянули такі поняття, як: «наставник», «виховна робота», «війна», «студенти».

Другий розділ, який називається «Дослідження методики виховної роботи (на прикладі Національного університету біоресурсів і природокористування України). У ньому докладно розповідається про роль у виховній роботі інституту наставництва, а також про значення студентського самоврядування. Також у другому розділі описуються особливості та зміни у методиці виховної роботи в НУБіП України у зв'язку із впровадженням воєнного стану.

Третій розділ має назву: «Експериментальна перевірка ефективності методики виховної роботи (на прикладі НУБіП України)». Цей розділ дає нам зрозуміти позитивні та негативні аспекти у виховній роботі в Національному університеті біоресурсів і природокористування України, а саме про значення для студентів функцій наставника та ролі студентського самоврядування, також розроблені методичні рекомендації, які можуть

допомогти іншим закладам вищої освіти України при процесі виховання,
особливо в надскладних умовах воєнного стану.

Ключові слова: наставник, виховна робота, студенти, самоврядування,
війна

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

ЗМІСТ

ВСТУП.....8

РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИХОВНОЇ РОБОТИ НАСТАВНИКА ЗІ СТУДЕНТСЬКОЮ МОЛОДЦЮ

1.1. Аналіз літературних джерел з питань наставництва.....	10
1.2. Напрямки та функції виховної роботи наставника студентської групи.....	12
Висновки до I розділу.....	18

РОЗДІЛ II. ДОСЛІДЖЕННЯ МЕТОДИКИ ВИХОВНОЇ РОБОТИ (НА ПРИКЛАДІ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ БІОРЕСУРСІВ ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ)

2.1. Роль наставника та студентського самоврядування у системі організації виховної роботи зі студентською молоддю (на прикладі НУБіП України).....	19
2.2. Особливості та зміни у виховній роботі наставника у зв'язку з введенням воєнного стану.....	25
Висновки до II розділу.....	25

РОЗДІЛ III. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ЕФЕКТИВНОСТІ МЕТОДИКИ ВИХОВНОЇ РОБОТИ (НА ПРИКЛАДІ НУБіП УКРАЇНИ)

3.1. Емпіричне дослідження методики виховної роботи в НУБіП України та його результати.....	32
3.2. Методичні рекомендації для наставників студентських груп щодо організації виховної роботи в умовах воєнного стану.....	37
Висновки до III розділу.....	40

НУБІП України	
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	41
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	43
ДОДАТКИ.....	49

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Тема магістерської роботи "Методика виховної роботи зі студентською молоддю в умовах воєнного стану (на прикладі НУБіП України)" є актуальною з кількох важливих причин. Найважливіше і водночас найскладніше це те, що Україна переживає важкий військовий конфлікт на своїй території, який має значний вплив на всі сфери життя, освіта – не виняток. Освітні заклади, зокрема університети, стикаються зі специфічними викликами та завданнями в умовах воєнного стану.

Молодь є однією з найбільш вразливих груп населення під час воєнного конфлікту. Вони змушені стикатися зі стресом, соціальними змінами, можливістю мобілізації, втратами та іншими аспектами кризового стану. Оскільки університети грають важливу роль у суспільстві, не лише у навчанні, але й у вихованні студентської молоді та формуванні їхніх цінностей томи умови воєнного стану вимагають від університетів унікальних підходів до формування методики виховної роботи. Це зумовлено, в тому числі, новими викликами воєнного часу, які впливають на навчальний та виховний процес. Дослідження та розробка відповідних методик і стратегій є критично важливими для підтримки студентської молоді, вдосконалення методик виховної роботи наставників закладів вищої освіти та впровадження ними методичних рекомендацій, розроблених в умовах воєнного стану. Оскільки, ситуація в Україні привертає увагу міжнародного співтовариства то дослідження та розробка методик виховної роботи можуть мати прикладну цінність для інших країн, які також переживають подібні збройні конфлікти та кризові ситуації.

Мета дослідження: розглянути теоретичні аспекти методики виховної роботи в умовах війни на прикладі НУБіП України та розробити методичні рекомендації для наставників студентських груп.

Завдання дослідження:

1. Здійснити аналіз методів, принципів та форм виховної роботи зі студентською молоддю в умовах воєнного стану (на прикладі Національного університету біоресурсів і природокористування України).

2. Дослідити чи достатньою та ефективною є роль наставника для студентської молоді в закладі вищої освіти? (на прикладі Національного університету біоресурсів і природокористування України)

3. Дослідити виховну діяльність в Національному університеті біоресурсів і природокористування України.

4. Розробити методичні рекомендації для наставників студентських груп закладів вищої освіти щодо реалізації методик під час організації виховної діяльності студентської молоді.

Об'єкт дослідження: виховний процес в Національному університеті біоресурсів і природокористування України в умовах воєнного стану.

Предмет дослідження: методика виховної роботи наставників зі студентською молоддю.

Практичне значення дослідження полягає у тому, що його результати можуть бути використані наставниками закладів вищої освіти у виховній роботі зі студентською молоддю.

Структура магістерської роботи. Магістерська робота складається із вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних літературних джерел, який містить 50 найменувань.

Загальний обсяг магістерської роботи – 60 сторінок. До роботи подано 2 додатки.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИХОВНОЇ РОБОТИ ЗІ СТУДЕНТСЬКОЮ МОЛОДІУ В КОНТЕКСТІ ВОЄННОГО СТАНУ

1.1. Аналіз літературних джерел з питань наставництва

Ми визначили основними поняттями в нашій кваліфікаційній роботі такі, як: “наставник”, “виховна робота”, “війна”, “студенти”.

До проблем інституту наставництва зверталися ще у Стародавньому Китаї. Тодішньою основою виховання й навчання дітей слугував досвід сімейного виховання, який сягав своїми витокami первісної епохи. Усім необхідно було дотримуватись численних традицій, що впорядковували життя й дисциплінували поведінку кожного члена родини. Не можна було лаятись, шкодити рсдині й старшим. Основою сімейних відносин була повага молодших до старших, шкільний наставник шанувався як батько.

Роль вихователя й виховання була в Стародавньому Китаї надзвичайно значущою, адляльність вихователя вважалася досить почесною [1].

Сучасне трактування поняття “наставник” знаходимо у тлумачному словнику української мови і виглядає воно таким чином: «Той, хто дає поради, навчає; порадник, учитель; наглядач», відповідно «наставляти» — радити, навчати, чогось, направляти, націлювати у потрібному напрямку, скеровувати, спрямувати [2].

До визначення поняття «наставництво» у різні часи у своїх наукових дослідженнях зверталися такі науковці, як: Е. Ensher [3]; М. Healey [4, 5], А.

Flint [4], К. Harrington [4]; В. Загв'язинський, І. Ісаєв, В. Кан-Калик, Н. Кузьміна, Л. Подимова, В. Сластьонін, Н. Гаврилів [6], М. Зембицька [7].

Дослідниця Київського університету імені Бориса Грінченка — Елена Миколаївна Тадеуш на основі аналізу наукового доробку М. Вієвської, Н.

Гаврилів, М. Зембицької, О. Рогозіної та ін. засвідчує, що наставником

може бути лише той, хто є авторитетом для здобувачів освіти, адже авторитет виступає як особлива професійна позиція, що визначає вплив на

здобувачів освіти і надає право наставнику приймати рішення, висловлювати оцінку, давати поради [8].

Особлива увага приділяється наставництву як соціальному явищу у дисертаційному дослідженні Т. Розвадовою, де наставництво розглядається як: «взаємодія між більш досвідченою людиною та менш досвідченою, у якій більш досвідчена людина ділиться своїми знаннями та досвідом з менш досвідченою людиною, допомагаючи їй розвивати професійні та життєві навички через надання порад [9].

Ми розуміємо визначення “наставництво”, яке дає кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та історії педагогіки Київського університету імені Бориса Грінченка Олена Галеуш у науковій статті: “Наукове наставництво як вид партнерської взаємодії у сучасному університеті”: *“наставник – це досвідчений авторитетний вмотивований працівник, консультант, координатор особистісного-професійного зростання здобувачів освіти, який у межах освітньо-наукового простору закладу вищої освіти здійснює їх науково-педагогічний супровід, зорієнтований на взаємний професійний розвиток на засадах партнерства” [8].*

1.2. Напрямки та функції виховної роботи наставника студентської групи

Наставник є ключовим творцем формування громадської думки, переконань, цінностей студентів. Важливо місце в системі виховання студентів в Національному університеті біоресурсів і природокористування України відводиться розвитку лідерських здібностей. Лідери є важливими творцями громадської думки, переконань та цінностей студентів. Розвиток лідерства посідає важливе місце в системі виховання студентів Національного університету біоресурсів і природокористування України.

Підготовка студентів аграрних вищих навчальних закладів як майбутніх лідерів агропромислового комплексу вимагає використання спеціальних методів і форм. Зокрема, спеціальна підготовка до лідерства, участь у наукових дослідженнях і розробках, стажування на високотехнологічних аграрних підприємствах, сприяння майбутньому працевлаштуванню, навчання управлінським навичкам, розвиток колективного лідерства, підвищення якості освіти, підтримка з боку викладачів, психологів і соціологів, участь в університетському житті, активна участь у системі студентської автономії, тренінги, семінари, лекції, воркшопи, участь студентів в управлінні.

Важливо зазначити, що наставники відіграють важливу роль у формуванні суспільної свідомості, яка підтримує прагнення молодих людей домогтися визнання і заслуг шляхом розвитку навичок і компетенцій у тій чи іншій галузі. Створення лідерського середовища не тільки сприяє розвитку почуття суперництва і досягнень, а й спонукає молодих людей до подальшого розвитку, щоб розкрити свій потенціал і повністю реалізувати себе в обраній галузі. Кожна людина має власні таланти, які необхідно виявляти та розвивати у сприятливому середовищі. Найбільшою втратою для суспільства і людини є невикористання або знецінення цього

потенціалу. Лідерство передбачає самореалізацію у своїй сфері діяльності, і для досягнення високих результатів необхідно мати мотивацію для виявлення та подальшого розвитку своїх здібностей. Тому кожен студент має змогу перевірити себе як лідера та взяти на себе відповідальність перед суспільством, колективом університету та студентською групою.

Наставники виступають у ролі фасилітаторів цього процесу створюючи умови для самореалізації молодих людей як лідерів.

Технологія виховання – це наукове проектування чітко визначеного результату формування особистості, що реалізується поетапно (алгоритмічність), передбачає аналіз досягнення проміжних цілей (діагностичність) та відзначається системністю, що включає сукупність елементів, пов'язаних функціональною єдністю (суб'єкти, мета, зміст, форми, методи, прийоми, засоби, результат, його контроль і корекція) [10].

Формування у студентів важливих особистісних і соціальних якостей є обов'язком керівництва академічної групи. Для того, щоб здобути студентами знання, розвинуті до рівня таланту нахили, сформовані навички й уміння, а також набуті в результаті правильного морального вибору прогресивні методи господарювання були використані на вічне, розумне, справедливе загальнолюдське і національне благо.

Діяльність наставників академічних груп має технічний характер і виконує такі функції: діагностика, планування, організація, мотивація та стимулювання, інформування та комунікація, ціннісна орієнтація, "рольове моделювання", координація та керівництво.

Функції, які виконує куратор академічної групи, впливають з обов'язків і відповідальності, викладених у спеціальному положенні про діяльність наставника групи.

У процесі взаємодії зі студентами на різних етапах реалізації наставником своїх основних завдань виконуються такі функції:

- ❖ Контрольно-корекційна;
- ❖ Інформаційно-комунікативна;
- ❖ Ціннісно-орієнтаційна;
- ❖ Координаційно-спрямовуюча;
- ❖ Організаційна;
- ❖ Комунікативна;

Реалізація комунікативної функції передбачає створення доброзичливого мікроклімату в групі, забезпечення позитивних змін в міжособистісних стосунках. В основі управління виховною роботою лежить творча взаємодія наставника з кожним окремим студентом та групою в цілому [11]. Для зручної та швидкої комунікації наставника із студентами забезпечують такі поширені месенджери, як: *Telegram, Viber, WhatsApp* та месенджер соціальної мережі *Facebook*.

Забезпечуючи організаційну функцію наставник може наприклад, організувати онлайн-зустрічі з студентською групою в режимі дистанційного навчання через такі платформи, як: *Zoom, Google Meet, Webex Meetings, Microsoft Teams, Skype* та інші. В режимі очного навчання це можуть бути різноманітні виховні заходи: бесіди, виховні години, екскурсії і т.д.

Окрім того, що наставник повинен бути професійним викладачем, а також досвідченим фахівцем у своїй справі, він повинен прагнути до вдосконалення своєї особистості, виявляти діяльність у своїх діях і відповідати найвищим стандартам моралі, права та культури. Його професійні навички повинні бути високими, він має бути прикладом у своїй галузі та лідером, оскільки лише через свої власні досягнення та досягнення власного гармонійного розвитку він може виховати велику особистість.

Таким чином, важливим у процесі виховання є приклад педагога. Вчитель повинен прагнути «йти в ногу з часом». Конфуцій вважав, що учитель і учень зростають разом – тобто вони повинні вдосконалюватися одночасно.

Видатний український філософ Григорій Савич Сковорода говорив: «Учив, як жив, жив, як учив». Цією фразою, що з часом стала крилатою ми можемо зрозуміти одну із основних функцій наставника – особистого прикладу. Наставник стає взірцем для наслідування, з його особистого прикладу студенти зазвичай беруть приклад тому це має бути шляхетна, інтелегентна людина з високими показниками моралі і культури поведінки.

Ще починаючи з 1 курсу наставник бере активну участь у формуванні колективу групи, допомагає студентам долучатись до системи студентського самоврядування, забезпечує першокурсникам адаптацію до навчання у закладі вищої освіти.

На 2 курсі наставник продовжує займатись гуртуванням академічної групи, а також серед його завдань допомога із включення до процесу самоосвіти і самовиховання здобувачами освіти.

На 3 курсі наставник займається вихованням студентів особистісних та професійних характеристик.

На 4 курсі наставник допомагає студентам у адаптації до майбутньої професійної діяльності, аналізує рівень сформованості професійних навичок та допомагає сформувати індивідуальну професійну траєкторію.

Діяльність наставника також включає в себе:

1. Добре пізнати студента з метою найкращого розвитку його особистості: домашня адреса, склад сім'ї, культурний рівень, економічне становище, рід занять батьків, характер сімейних стосунків, умови проживання,

проведення дозвілля, участь у домашніх справах, з ким спілкується, які найважливіші події в його житті, стан здоров'я, загальний розвиток (культура мовлення, світогляд, інтереси тощо), ставлення до навчання та фізичної праці, компетентність, моральність, волюві якості та темперамент.

Особливо важливо вивчити його моральні цінності та орієнтації, ставлення до себе студента.

2. Наступним аспектом діяльності наставника академічної групи є згуртування учнівського колективу, що сприяє загальному розвитку особистості студента та певному комфорту у спілкуванні.

3. При визначенні змісту виховання студентів наставник має керуватися Конституцією України, Конвенцією ООН про права людини, Законом України "Про освіту", Законом України "Про вищу освіту" та іншими нормативно-правовими актами України, які регулюють виховання громадян України.

- Виховувати громадян України в дусі поваги до Конституції України та державних символів, поваги до себе та свідомого ставлення до своїх обов'язків, прав і свобод людини, відповідальності перед законом за свої вчинки;

- реалізація права учнів (дітей) на вільне формування своїх політичних та ідеологічних переконань;

- виховання шанобливого ставлення до сім'ї, національних традицій і звичаїв, нації та рідної мови, національних цінностей українського народу, інших народів і країн;

- виховувати ціннісне ставлення до власного здоров'я та здоров'я інших громадян як найвищої соціальної цінності, що є основою здорового способу життя, охорони та зміцнення фізичного і психічного здоров'я учнів;

- наставники повинні формувати культуру поведінки та сприяти розвитку таких позитивних рис характеру, як доброта, чуйність, співчуття, чесність, людська гідність, толерантність до інших, любов і повага до батьків.

Таким чином, наставник виступає "архітектором" виховних заходів для студентів академічної групи та забезпечує реалізацію системного підходу до розвитку особистості майбутнього фахівця протягом чотирьох років навчання.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

ВИСНОВКИ ДО ГРОЗДЛУ

Отже, наставник виступає "архітектором" виховних заходів для студентів академічної групи та забезпечує реалізацію системного підходу до розвитку особистості майбутнього фахівця протягом чотирьох років навчання.

Окрім того, що наставник повинен бути професійним викладачем, а також досвідченим фахівцем у своїй справі, він повинен прагнути до вдосконалення своєї особистості, виявляти шляхетність у своїх діях і відповідати найвищим стандартам моралі, права та культури. Його професійні навички повинні бути високими, він має бути прикладом у своїй галузі та лідером, оскільки лише через свої власні досягнення та досягнення власного гармонійного розвитку він може виховати велику особистість.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

РОЗДІЛ 2 ДОСЛІДЖЕННЯ МЕТОДИКИ ВИХОВНОЇ РОБОТИ (НА ПРИКЛАДІ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ БІОРЕСУРСІВ ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ)

2.1. Роль наставника та студентського самоврядування у системі організації виховної роботи зі студентською молоддю (на прикладі НУБіП України)

На базі гуманітарно-педагогічного факультету НУБіП України, а саме завдяки підготовці методичного та змістовного наповнення кафедри педагогіки щорічно проводиться науково-методичний семінар підвищення педагогічної майстерності наставників студентських груп.

Педагогам пропонуються до розгляду питання виховання особистості в контексті функцій наставника, діалогізації взаємодії студентів та науково-педагогічних працівників, розглядаються різноманітні напрями, методи та форми виховання, в тому числі на основі національно-патріотичних цінностей.

Кафедра педагогіки створює для наставників методичні рекомендації, навчальні посібники, наповнює матеріалами з організації виховної роботи електронні ресурси [12].

Видатний педагог XIX ст. Костянтин Дмитрович Ушинський писав: *«Що сказали б ви про архітектора, який, закладаючи нову будівлю, не зміг би відповісти вам на запитання, що він хоче будувати – храм, присвячений божові істини, любові і правди, проста будинок, у якому жилося б затишно, красиво, але не потрібні урочисті ворота, якими б мшувались подорожні, роззолочений готель для оббивання нерозважливих клієнтів, кухню для готування страв, музей для збереження рідкостей чи, нарешті, сарай для складання туди різного, у житті вже нікому непотрібного сміття? Те саме ви повинні сказати про вихователя, який не зміг чітко й точно*

визначити вам мету своєї виховної діяльності... Ось чому, віряючи вихованню чисті й вразливі душі дітей для того, щоб воно привело в них перші, а тому найкращі риси, ми маємо цілковите право вимагати вихователя, якої мети він добиватиметься у своїй діяльності, і вимагати на це питання ясної і категоричної відповіді» [13].

Окреме місце у системі виховної роботи в НУБіП України посідає національно-патріотичне виховання. Вважаємо, що у сучасних умовах надзвичайно важливим є формування у молодого покоління високого рівня патріотичної свідомості, почуття відданості, до Батьківщини та відповідальності за долю свого народу. Сприяти розвитку цих якостей може наставник академічної групи.

Згідно з Концепцією національно-патріотичного виховання в системі освіти України: «Головною метою національно-патріотичного виховання є становлення самодостатнього громадянина-патріота, гуманіста і демократа, готового до виконання громадянських і конституційних обов'язків до успадкування духовних культурних надбань українського народу, досягнення високої культури взаємин. Складовою частиною патріотичного виховання, а в часи воєнної загрози — пріоритетною, є військово-патріотичне виховання, зорієнтоване на формування у зростаючої особистості готовності до захисту України, розвиток бажання здобувати військову професію, проходити службу у Збройних Силах України як особливому виді державної служби. Його зміст визначається національними інтересами України і покликаний забезпечити активну участь громадян у збереженні її безпеки від зовнішньої загрози. Робота з військово-патріотичного виховання має проводитися комплексно, спільними зусиллями органів державної влади та місцевого самоврядування, а також закладів освіти, сім'ї, громадських об'єднань та благодійних організацій, Збройних Сил України, інших силових структур.

[14].

Роль студентського самоврядування в вихованні майбутніх фахівців стає особливо важливою в контексті України, яка рухається в напрямку європейських цінностей і демократизації вищої освіти, враховуючи своє приєднання до Болонського процесу. Підтримка студентського самоврядування в країні вважається одним із кроків у зміцненні громадянського суспільства.

Студентське самоврядування – це форма управління, за якої студенти на рівні академічної групи, факультету, гуртожитку, курсу, спеціальності, студентського містечка, іншого структурного підрозділу університету мають право самостійно вирішувати питання внутрішнього управління. Головна мета діяльності органів студентського самоврядування полягає передусім у створенні умов самореалізації молодих людей в інтересах особистості, суспільства і держави, у захисті прав студентів.

Студентське самоврядування є важливим чинником розвитку і модернізації суспільства, виявлення потенційних лідерів, вироблення у них навичок управлінської та організаторської роботи з колективом, формування майбутньої еліти нації. Рішення органів студентського самоврядування мають дорадчий характер [15, с. 6].

Студентське самоврядування є засобом реалізації студентами своїх прав, обов'язків та ініціатив через прийняття рішень і їх впровадження за допомогою власних ресурсів у сфері, що визнається адміністрацією, та у співпраці з нею, а також гарантії брати участь через своїх представників у вирішенні питань, які стосуються студентства. Воно виконує різні функції: соціалізацій; допоміжної організаційно-практичної діяльності; компенсаційної діяльності; інноваційної діяльності студентів [15, с. 10].

У своїй діяльності органи студентського самоврядування керуються законодавством, рішеннями спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі освіти, науки та відповідного

центрального органу виконавчої влади, у підпорядкуванні якого перебуває університет, статутом університету.

Згідно із Законом України «Про вищу освіту» основними завданнями органів студентського самоврядування є: забезпечення виконання студентами своїх обов'язків; сприяння навчальній, науковій та творчій діяльності студентів; сприяння створенню відповідних умов для проживання і відпочинку студентів; сприяння діяльності студентських гуртків, товариств, об'єднань, клубів за інтересами; організація співробітництва зі студентами інших закладів вищої освіти і молодіжними організаціями; сприяння працевлаштуванню випускників; участь у вирішенні питань міжнародного обміну студентами... 161

Мета Концепції розвитку студентського самоврядування полягає у створенні методологічних засад для системної і цілеспрямованої діяльності Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, інших органів центральної виконавчої влади, у підпорядкуванні яких є заклади вищої освіти; академічних громад закладів вищої освіти із становлення та розвитку, дієвості, ефективності, популяризації діяльності студентського самоврядування.

У результаті впровадження Концепції очікується:

утвердження органів студентського самоврядування як повноправних партнерів з управління закладом вищої освіти; створення ефективною та дієвою системи студентського самоврядування від академічних груп та гуртожитків закладу вищої освіти до загальнонаціонального рівня;

виховання в студентській молоді лідерських, морально-вольових, інтелектуально-креативних, організаційно-ділових, емоційно-комунікативних якостей, соціальної активності; підвищення якості освіти, формування високого рівня професійної компетенції майбутніх фахівців; консолідація зусиль Міністерства освіти і науки, молоді та спорту

У результаті впровадження Концепції очікується:

утвердження органів студентського самоврядування як повноправних партнерів з управління закладом вищої освіти; створення ефективною та дієвою системи студентського самоврядування від академічних груп та гуртожитків закладу вищої освіти до загальнонаціонального рівня;

виховання в студентській молоді лідерських, морально-вольових, інтелектуально-креативних, організаційно-ділових, емоційно-комунікативних якостей, соціальної активності; підвищення якості освіти, формування високого рівня професійної компетенції майбутніх фахівців; консолідація зусиль Міністерства освіти і науки, молоді та спорту

У результаті впровадження Концепції очікується:

утвердження органів студентського самоврядування як повноправних партнерів з управління закладом вищої освіти; створення ефективною та дієвою системи студентського самоврядування від академічних груп та гуртожитків закладу вищої освіти до загальнонаціонального рівня;

виховання в студентській молоді лідерських, морально-вольових, інтелектуально-креативних, організаційно-ділових, емоційно-комунікативних якостей, соціальної активності; підвищення якості освіти, формування високого рівня професійної компетенції майбутніх фахівців; консолідація зусиль Міністерства освіти і науки, молоді та спорту

України, адміністрацій та студентських громад закладів вищої освіти у справі становлення та розвитку студентського самоврядування [17, с. 80]

Важливим моментом діяльності вищої школи і студентського самоврядування, зокрема, є виховання патріотичних почуттів у молодих громадян. Знання історичних та культурних надбань предків, необхідне не лише для формування національної самосвідомості, а й для використання кращих традицій в етнопатриотичній практиці сьогодення. Саме студентське самоврядування має взяти на себе розв'язання цих проблем.

Насамперед шляхом відновлення руху студентських будівельних загонів, розширення участі студентів у реконструкції та благоустрою міст, селищ, студентських містечок тощо.

Студентські лідери мають всіляко підтримувати й розвивати волонтерський рух [18, с. 43].

У травні 2022 року понад 30 студентів з різних факультетів, кафедр та спеціальностей успішно завершили курс «Мистецтво лідерства та публічних виступів».

В умовах воєнного стану студенти НУБіП України неодноразово проявляли себе як справжні лідери адже саме завдяки їхній ініціативі відкривались різноманітні збори на потреби Збройних Сил України. Так, наприклад, до 125-ї річниці створення Університету був проведений «NUBIP125FEEST» – благодійний фестиваль, під час якого вдалось зібрати частину суми на антидронову рушницю. Окрім цього, студентами був оголошений збір речей першої необхідності для евакуйованих потерпілих від теракту на Каховській ГЕС та збір на порятунок життя випускника факультету харчових технологій НУБіП України Лобунова Дмитра, також студентське самоврядування поширювало інформацію про благодійні фонди, в тому числі про Фонд Сергія Притули, наголошували у важливості донорства та проводили базові лекції з Першої Домедичної Допомоги.

Жан-Жак Руссо про роль наставника говорив так: “Основна умова успіху виховання – наявність наставника, який повинен бути еталонною поведінкою, котру буде наслідувати дитина” [19].

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

2.2. ОСОБЛИВОСТІ ТА ЗМІНИ У ВИХОВНІЙ РОБОТІ НАСТАВНИКА У ЗВ'ЯЗКУ ІЗ ВВЕДЕННЯМ ВОЄННОГО СТАНУ

Згідно з Указом Президента України від 24.02.2022 у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України та на підставі пропозиції Ради Національної безпеки і оборони й відповідно до українського законодавства, в Україні запроваджується воєнний стан [20]. Як наслідок повномасштабної війни Росії проти України, виникла загроза загрози виживанню нашої держави, відповідно, змін зазнала також і ціннісна основа виховання.

Згідно з програмою розвитку університету «Голосівська ініціатива 2025», серед шляхів та способів реалізації завдань програми у нових умовах воєнного стану на 2023 рік були визначені такі напрямки, як: сприяння розвитку студентського самоврядування університету в нових умовах суспільних викликів; формування нового світогляду в умовах воєнного стану в Україні, спрямованого на виховання почуття патріотизму в ставленні до Університету, України; підтримка волонтерських ініціатив здобувачів університету та співробітників університету та інші [21].

Як писав Іван Якович Франко: «Наш голосний, фразеологічний та в більшій частині нецирий, бо ділами не підпертий, патріотизм мусить уступити місце поважному, невчазному, але глибоко відчутному народолобству, що виявляє себе не словами, а працею» [22].

Указом Президента України від 18.05.2019 затверджено Стратегію національно-патріотичного виховання, яка визначає ключовим розвиток патріотичних якостей у студентів [23].

Спостерігаємо необхідність формування національних цінностей проаналізувавши програму виховання студента «Фахівець, громадянин, патріот», що діє в Національному університеті бізнесу і природокористування України. Важливою складовою програми виховання

студента «Фахівець, громадянин, патріот» є організація свят, відзначення пам'ятних дат та проведення виховних заходів. Для наставника академічної групи важливо знати цілі та доцільний перелік виховних заходів до яких мають долучатись студенти, і як співорганізатори, і як активні їх учасники.

Серед таких свят у програмі виділяються ті, що є традиційними (Школа першокурсника, «День тата», «Студентська республіка», Вечір спортивної слави, «Краса НУБіП України», «Голосівська весна» та інші) нові, зумовлені соціальною потребою патріотичного виховання (День захисника

України, День національної єдності, День Матері, День української мови і писемності, День пам'яті та примирення інші) ті, що випливають із особливостей нашого університету (День працівника сільськогосподарства, День університету, День працівника освіти (для педагогів),

День довкілля, День науки, День здоров'я тощо), загальнодержавні (День Конституції, День Державного Прапора, День Незалежності інші). Всього 21 виховний захід, відзначення пам'ятного дня чи святкування [24].

Дослідник Бишневський відзначає важливість у системі виховання студентської молоді знаннєцентристської концепції, яка полягає у підготовці фахівців разом із формуванням у молоді відповідної системи ставлень на основі валео-екологічних (природосвідомість, збереження здоров'я); особистісних (характерність); сімейних (родинність); громадянських (демократизм); національних (патріотизм); вічних, абсолютних (моральність) цінностей [25].

Представлені групи цінностей визначають змістовий аспект процесу виховання. Це має вирішальне значення для формування особистісних цінностей та уявлення про роль індивіда у суспільстві. Від цього залежить відношення людини до навколишньої дійсності, яке проявляється у її соціально корисній активності та поведінці, а також у застосуванні набутих знань на благо, справедливості та процвітання України.

Як писав Ваєнль Олександрович Сухомлинський: «Вихователь – це особа, яка за дорученням народу має повсякденний доступ до найдорожчого народного багатства – душі, розуму, душі, почуттів дітей, підлітків і юнацтва. Перед ним, із одного боку, моральні цінності, створені, вистраждані протягом століть, із другого – багатство народу,

його майбутнє, його надія – молоде покоління. Вихователь творить найбільше багатство суспільства ЛЮДИНУ» [26]

Ректор Національного університету біоресурсів і природокористування України

Станіслав Миколайович Ніколаєнко під час

участі у щорічному семінарі наставників, що проводить кафедра педагогіки у доповіді на тему: «НУБіП України: виклики в умовах воєнного стану» [27]

визначає особливостями навчання і виховання в умовах воєнного стану наставника такі:

- Постійний зв'язок із студентами в лавах Збройних Силах України, Національній гвардії, територіальній обороні, їх підтримка. Турбота про душевно-моральний стан студентства, виховання патріотизму, здатності оберігати себе та інших.
- Оперативне реагування на загрози ракетних ударів, обстрілів, переривання занять, наявність завдань для самостійного опрацювання, підготовлених місць для проживання студентства, готовність до можливого блекауту. Наявність підготовлених бомбосховищ, укриттів, альтернативних джерел резервного живлення.
- Індивідуальний підхід до навчання студентів, врахування місця їх перебування, коригування графіків навчального процесу, розвиток і сприяння для самостійної роботи студентів.

Національний університет біоресурсів і природокористування

України стає першим і єдиним закладом вищої освіти в Києві, який

відновила початковий процес вже розпочинаючи з 14 березня 2022 року.

Відтак, комунікація студентів та викладачів відбулась у онлайн-форматі.

В умовах запровадження воєнного стану та вимушеного переходу закладів вищої освіти на дистанційну форму навчання потреба в технологічній ефективності процесу взаємодії зі студентами стає більш актуальною, що зумовлює пошук нових технологій та інструментів. Такими технологіями є адаптивні технології, де викладач/наставник взаємодіє зі студентами в режимі реального часу, надаючи індивідуальну підтримку кожному студенту, самоорганізовуючись та адаптуючись до змін у

навколишньому середовищі. Ми повністю погоджуємося з Т. Осиповою, що елементи освітнього коучингу знаходять своє відображення в системі освітнього наставництва. "Коучинг як адаптивна технологія управління

забезпечує необхідні умови для саморозвитку людини шляхом поєднання потреб особистості з вимогами середовища. Освітній коучинг виступає як система заходів, спрямованих на налагодження діалогу між учасниками освітнього процесу для досягнення взаємоузгоджених цілей, таких як удосконалення професійної діяльності викладачів, підвищення якості навчання студентів, а отже, забезпечення ефективності діяльності

навчального закладу" [28].

В умовах воєнного стану виникають певні труднощі з організацією роботи студентів, а основним інструментом керівництва є груповий та індивідуальний освітній коучинг. Тому, з точки зору адаптивного підходу,

коучинг дозволяє наставникам: 1) активізувати мотиваційні процеси студентів; 2) працювати в одній цільовій площині - мета, досягнення та результат; 3) розвивати нові моделі поведінки в нестандартних ситуаціях.

Це дослідження фокусується на можливостях наставницької діяльності зі студентами у воєнний час. Оскільки деякі вищі навчальні заклади України були змушені повністю перейти на дистанційне навчання,

ментори також перейшли на дистанційну підтримку студентів, тобто на онлайн (або електронне) наставництво.

На думку вчених Тіноко-Хірально Х., Торресілья Санчес Е., Гарсія-Пеньялво Ф.(Tinoco-Giraldo H., Torrecilla Sánchez E., García-Peñalvo F.),

електронне наставництво є технікою, яку необхідно досліджувати в конкретному контексті, а не порівнювати з особистим наставництвом [29].

Таким чином, онлайн-наставництво з часом розширило можливості комунікації між наставниками та студентами через електронну пошту,

сучасні месенджери, блоги, форуми, відеоконференції, онлайн-тренінги, семінари, зустрічі зі стейкхолдерами та роботодавцями тощо.

Онлайн-наставництво компенсувало брак живого спілкування зі студентами в закладах та забезпечило зворотній зв'язок (за умови, що всі

учасники комунікації мають якісний інтернет-зв'язок).

Наставник закладу вищої освіти виступає старшим товаришем, лектором, організатором, консультантом. А в умовах воєнного стану він

виконує також роль надання психологічної підтримки студентам, в часи коли вони потребують цього.

Саме волонтерство як одна з форм національно-патріотичного виховання є одним з видів розповсюдженої позааудиторної діяльності

студентської молоді. Як свідчать дослідження Р. Вайноли та А. Капської, студентська молодь має особливі мотиви для волонтерства. Вони можуть

бути формальними – одержання іспиту, продовження практики, так і реальними – набуття фахових навичок та знань в обраній професії,

напрацювання навичок спілкування тощо [30]. Участь студентської молоді волонтерській діяльності сприяє розвитку їх особистостей, оволодінню

навичками активного та відповідального підходу до життя [31].

В умовах реформування освіти, у вихованні підрастаючого покоління, в Україні знівленою ідейно спрямованість освітнього процесу, в основі якого мають бути національно-патріотичні цінності. У цьому зв'язку важливе значення має календар державних свят і пам'ятних дат та Пантеон Героїв, що необхідні суспільству для реалізації цілей

декомунізації [32]

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

ВИСНОВКИ ДО П РОЗДІЛУ

Таким чином, наставник Сакадємічної групи в НУБІП України виступає як ключова постать у навчально-виховному процесі, головний "архітектор" педагогічних впливів на розвиток особистості студента. Він відіграє важливу роль у формуванні цінностей та поглядів студентів і сприяє їхньому становленні як майбутніх свідомих та проактивних громадян, які обов'язково зроблять свій позитивний внесок у майбутнє та розбудову України.

Важливу роль у формуванні ціннісного світогляду відіграє також і студентське самоврядування. Воно також впливає на розвиток лідерських здібностей, національно-патріотичного виховання, комунікативних навичок, вміння працювати у команді, вміння організовувати різноманітні заходи.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

РОЗДІЛ 3 ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ЕФЕКТИВНОСТІ МЕТОДИКИ ВИХОВНОЇ РОБОТИ (НА ПРИКЛАДІ НУБІП УКРАЇНИ)

3.1. Емпіричне дослідження методики виховної роботи в НУБІП

України та його результати

Виховна робота в Національному університеті біоресурсів і природокористування України завжди була невід'ємною складовою едукаційного процесу, а в теперішніх умовах жорстокої військової агресії Росії на території нашої країни, її важливість складно переоцінити. У виховній діяльності наставника зі студентською молоддю в умовах війни важливе місце належить індивідуально-виховній роботі зі здобувачами освіти. Для цього наставнику необхідно оволодіти системою методів, підходів, способів взаємодії та засвоїти методику індивідуально-виховної роботи з окремими студентами.

Анкета – це ‘письмова бесіда’, але порівняно з бесідою займає менше часу. За допомогою анкети можна виявити психологічний клімат у студентській групі, інтереси та мотиви студентів тощо. Після проведення анкети варто провести бесіду щодо отриманих результатів.

Метою експериментального дослідження є вивчення виховної роботи наставника студентської групи та зміни у виховній роботі у зв'язку із введенням воєнного стану.

Для того аби провести експеримент студентам кафедри педагогіки гуманітарно-педагогічного факультету НУБІП України було запропоноване анонімне анкетування, у ході якого знайдені позитивні та негативні моменти у системі виховної роботи Національного університету біоресурсів і природокористування України. Студентам пропонується наступна анкета:

1. Вкажіть Вашу стать? (Чоловік/Жінка)

2. Чи виповнилось Вам вже 18 років?

3. На якому курсі Ви навчаєтесь?

4. Як часто Ви спілкуєтеся з наставником Вашої академічної групи?

5. Чи приділяє наставник Вам достатньо уваги?

6. Чи достатньою для Вас була роль наставника академічної групи з початку війни?

7. Які виховні заходи проводив Ваш наставник з початку повномасштабного вторгнення?

8. Які виховні заходи Вам найбільше запам'яталися? Чому?

9. Щоб Ви хотіли змінити у роботі наставника студентської групи?

10. Як Ви вважаєте, чи потрібен наставник студентській групі?

11. Чи знаєте Ви про заходи, які проводить ССО на рівні факультету/університету?

12. Який захід, організований ССО факультету/університету ви відвідали нещодавно?

13. Звідки Ви дізнаєтесь про заходи, які проводить студентське самоврядування вашого структурного підрозділу НУБіП?

14. Як Ви вважаєте, яку роль відіграє студентське самоврядування у вашому навчальному процесі? Дуже Важливу/Важливу/Не важливу/

Важко відповісти/ Свій варіант

Аналіз опитування студентів НУБіП України показав, що для більшості студентів наставник дійсно потрібен та йому відводиться вага роль у національно-патріотичному вихованні та підтриманні стабільного

психологічно-емоційного стану молоді, зокрема наставники підбадьорюють студентів, підтримують та тримають намір на перемогу.

Серед виховних заходів були проведені такі, як: виховні бесіди щодо навчання правил поведінки в умовах воєнного стану (під час повітряних тривог, поводження з вибухонебезпечними предметами, перша медична допомога тощо). У проведеному опитуванні студенти відзначали участь у низці виховних заходів, що про які вони дізнавались від наставників або студентського самоврядування. Здобувачі журналістського фаху гуманітарно-педагогічного факультету під час виховної години висловили своє відчуття історичного моменту у політико-емоційних есе на тему: «ДРГ – день російської ганьби» [33].

Активно займається виховною роботою в умовах війни й кафедра культурології. Студенти готують відео та розповідають про те, як війна почалась для кожного з них [34], пишуть вірші [35], потужні патріотичні заходи проводяться завдяки кафедрі військової підготовки НУБіП України

[36]. Не оминути також і надзвичайно важливу тему довкілля, так, наприклад, в лютому 2023 викладачі кафедри фінансів відідали III щорічний форум з агроєкології «АПК-2023: війна, євроінтеграція і кліматичні виклики, якість життя», де дізнались про вибухонебезпечні залишки війни та їхній вплив на довкілля, яким чином вплинула війна на спектр порушень в АПК під призвою виконання екологічного законодавства. Ці знання викладачі обов'язково передають студентам аби ті були обережнішими та менше наражали себе на небезпеку [37].

Завдяки дослідженню було виявлено, що наставники допомагали адаптуватися та підтримували студентів, які стали внутрішньо-переміщеними особами. Наставники надавали психологічну підтримку студентам, які перебували в окупації. Також велась активна робота з розвитку критичного мислення студентів та їхньої медіаграмотності.

Необхідно зазначити, що опитування було проведене в рамках досліджуваної проблеми серед студентів спеціальності 015.37 Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології) гуманітарно-педагогічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України.

Результати опитування свідчать про позитивні тенденції. Спостерігається тенденція до позитивного ставлення студентів до ролі наставників, а також до студентського самоврядування.

За результатами опитування, проведеного в рамках дослідження серед студентів кафедри педагогіки гуманітарно-педагогічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України, ставлення студентів до наставників академічних груп є позитивним.

Видно, що студенти позитивно ставляться до своїх наставників. У відповідь на запитання "Чи достатньою для Вас була роль наставника академічної групи з початку війни?" 87% студентів відповіли "так". Студенти вважають, що робота наставника необхідна. Але, в той же час, ця потреба зменшується з віком. Тобто, студенти першого курсу потребують наставників більше, ніж студенти старших курсів.

Вивчення діяльності наставників показало, що викладачі-наставники якісно ведуть виховну роботу, більшість з них не байдужі до проблем молоді, відповідальні й дисципліновані. Але з іншого боку, не всі студенти (13% опитаних) зацікавлені у співпраці з куратором, що значно зменшує виховний ефект. Одним із шляхів подолання цієї невідповідності є зацікавлення студентів співпрацею з наставником. Необхідно зробити усе можливе для того аби здобувачі освіти академічних груп звертались до наставника: задавали запитання, просили допомоги.

Першокурсники відчують потребу в наставниках більше, ніж старшокурсники, адже першокурсники ще проходять процес адаптації до навчання. Тому протягом перших кількох років наставникам студентських груп необхідно пам'ятати про наступне: розвивати здатність постійно оновлювати свої знання, наставницькі якості (ощадливість, працелюбність, любов до землі, екологічна культура), здатність до безперервного навчання, розвитку через самоосвіту та вдосконалення своїх здібностей. А також дуже важливим є сприяння розвитку нахилів і здібностей студентів шляхом самоосвіти.

На сучасному етапі діяльність наставника не повинна зводитися тільки до функцій управління. Його авторитет визначається особистими рисами: знаннями, життєвим досвідом, громадянською позицією, людською привабливістю. Спосіб спілкування наставника зі студентами передбачає почуття такту, здібність проникати в духовний світ іншої людини, співчувати їй тощо. Все це говорить про необхідність підготовки наставника з питань людинознавства, вимагає від нього глибоких знань в галузі педагогіки, психології, соціології, розуміння студентства як особливої соціально-демографічної групи. Особливої уваги в період воєнного стану наділяється така важлива складова як національно-патріотичне виховання. Сьогоднішній наставник, особливо в умовах воєнного стану, має перш за все бути психологом, а також керівником та організатором діяльності групи.

3.2. Методичні рекомендації для наставників студентських груп щодо організації виховної роботи в умовах воєнного стану

В юнацькому віці людина найбільш вразлива до різноманітних життєвих криз і стресів через свою спрямованість на самоствердження, юнацький максималізм, відсутність особистого життєвого досвіду.

Юнацький період також чутливий до навчання подолання стресових ситуацій, через розвиток волі та інтелектуального потенціалу особистості

[38].

У кризовій ситуації війни виникає нагальна потреба у психолого-педагогічній профілактиці, організації навчально-виховного процесу, підготовці молоді до можливих проблемних ситуацій та просвітницької роботи для їх виживання і психологічного подолання.

Як ми вже згадували раніше, наставник академічної групи у своїй виховній роботі повинен охоплювати безліч напрямків.

На жаль, після Росії вдається залучати українських підлітків, молоді на свою сторону, отримувати від них важливу інформацію. Такі випадки чітко засвідчили життєву необхідність щодо активізації національно-патріотичного та військово-патріотичного виховання дітей та молоді, що є питанням національної безпеки. Образ Шевченка здатен сьогодні згуртувати український народ, тому організовуючи національно-патріотичне виховання молоді необхідно спиратись на образ Кобзаря, вивчати його творчість, знайомити молоді з роботами сучасних митців, присвяченими Шевченку, виховувати патріотів і громадян України [39].

Ми вважаємо, що в кризових умовах жорстокої війни наставникам варто використовувати у своїй роботі матеріали щодо ролі куратора у формуванні виховного мікросередовища [40], організаційної діяльності тьютора [41], гуртування колективу [42; 43] та подолання спадів у згуртованості групи [44], формування естетичної культури студентів [45].

негативного впливу тютюногаління та вейпінгу на здоров'я молоді [46; 47], методики виховної роботи вихователя у студентському гуртожитку [48], організації виховної роботи наставника [49] та інші.

Наставники можуть організовувати для своїх учнів поїздки до місцевих органів влади. Таким чином, молоді люди можуть дізнатися більше про функціонування органів місцевого самоврядування, поспілкуватися з керівниками органів місцевого самоврядування та отримати поради від практиків місцевого самоврядування.

Вони також можуть отримати поради від практиків щодо того, як оптимізувати управління людьми.

Наставники використовують власні приклади, щоб підкреслити досвід інших успішних людей та наочно продемонструвати важливість їхніх досягнень. Вони підкреслюють досвід успішних людей і наочно демонструють важливість розвитку інтелектуальної та професійної компетентності.

Наочно демонструють важливість розвитку інтелектуальної та професійної компетентності в процесі досягнення лідерських позицій, а також відсоток людей, які займають керівні посади в різних видах діяльності в агропромисловому комплексі України. Адже відомо, що для того, щоб досягти лідерських позицій у різних видах діяльності агропромислового комплексу України, треба бути ерудованим і відмінним фахівцем.

Тільки фахівець, який добре знає і досконало володіє предметом, над яким працює, не завдаючи при цьому шкоди виробництву. Досягти значних успіхів у виробництві, не завдаючи шкоди суспільству та природі.

Студенти академічної групи повинні поважати наставника, шанувати його та брати з нього приклад.

НУБІП України

Наставник повинен користуватися повагою та пошаною серед студентів академічної групи і будувати довірливі стосунки з молоддю.

НУБІП України

Наставництво має ґрунтуватися на загальних педагогічних принципах. Завдяки цьому забезпечується ефективність виховної діяльності. Таким чином можна забезпечити ефективність виховної діяльності.

НУБІП України

Дуже важливо розвивати в молодому поколінні високий рівень патріотизму, відданості Батьківщині та почуття відповідальності за долю нації. Допомогти розвинути ці якості можуть наставники академічних груп.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

ВИСНОВКИ ДО ПІРРОЗДІЛУ

Таким чином, наставники академічних груп є одними з найважливіших суб'єктів виховної діяльності сучасних закладів вищої освіти, які безпосередньо взаємодіють зі студентами та координують виховний вплив професорсько-викладацького складу. Наставники наділені формальними правами та повноваженнями для створення наставницького простору, в якому максимально розвиваються та плекаються якості студентів як майбутніх менеджерів та організаторів аграрного виробництва.

Роль наставника у формуванні лідерських якостей студентів зростає при збалансуванні навантаження, забезпеченні розумного співвідношення між навчальною, науковою, науково-методичною, інноваційною та педагогічною роботою та збільшенні питомої ваги останньої за рахунок зменшення навантаження на інші види діяльності.

На сучасному етапі діяльність наставника не повинна зводитися тільки до функцій управління. Підвищення кваліфікації шляхом залучення викладачів до участі в науково-методичних семінарах, присвячених теоретичним і практичним аспектам навчально-виховної роботи.

Невід'ємну роль у системі виховання відіграє також і студентське самоврядування, яке виконує роль повноправного партнера університету у вихованні в студентській молоді лідерських, морально-вольових, інтелектуально-креативних, організаційно-ділових, емоційно-комунікативних якостей, соціальної активності та ін.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Безперечно, роль виховання в освітньому процесі закладу вищої освіти є важливою та впливовою. Університети не лише готують фахівців в своїх галузях, але й мають важливу місію у формуванні національної інтелігенції, розвитку духовного та інтелектуального потенціалу нації, патріотичного виховання та особистої мобілізації у боротьбі з викликами сучасності.

Досягнення цієї мети вимагає комплексного підходу та співпраці всіх учасників освітнього процесу — викладачів, адміністрації університету, студентського самоврядування та громадських організацій студентської молоді.

Наставник в цьому контексті виступає як агент змін та координатор особистісно-професійного росту студентів. Його завдання — допомогти студентам адаптуватися до нових умов навчального середовища та стимулювати їх самоорганізацію — свідоме визначення напрямку своєї діяльності з метою досягнення конкретних результатів.

Щодо інструментів та форм, якими можна досягти поставленої мети, то це може бути коучинг, тьюторство, менторство або фасилітація. Вибір залежить від професійних навичок самого викладача-наставника і індивідуальних потреб студента. Важливо відзначити, що сучасні інструменти наставництва сприяють переходу від кураторського контролю до командної співпраці на засадах адаптивного підходу.

Невід'ємну роль у системі виховання відіграє також і студентське самоврядування, яке виконує роль повноправного партнера університету у вихованні в студентській молоді лідерських, морально-вольових,

інтелектуально-креативних, організаційно-ділових, емоційно-комунікативних якостей, соціальної активності та ін.

В умовах соціокультурних змін у нашій країні система вищої освіти переходить у якісно новий стан виникає тенденція поступової відмови від

передачі молодим поколінням перевірених "істин" і посилення процесу саморозвитку та вдосконалення особистості студента [30].

Можливі напрями подальших досліджень включають вивчення адаптивного інструментарію наставницької діяльності у взаємодії зі

студентською молоддю. Таке дослідження може допомогти розвинути більш ефективні підходи до виховання та підтримки студентів у навчальному процесі.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Шинкарук В. Д. Теорія та історія соціального виховання в зарубіжних країнах (для студентів напряму підготовки «Соціальна педагогіка») / В. Д. Шинкарук, Р. В. Сопівник, І. В. Сопівник – К.:ЦП «Компринт», 2018. – 236 с.
2. Новий тлумачний словник української мови у 3-х томах. / укл. В. Яременко, О. Слінушко. Київ: Аконіт, 2008. 2717 с.
3. Ensher, E. (2003). Online mentoring and computer-mediated communication: New directions in research. *Journal of Vocational Behavior*, 63, p. 264–288.
4. Healey, M., Flint, A., & Harrington, K. (2014). *Students as partners in learning and teaching in higher education*. York: Higher Education Academy. URL: https://www.heacademy.ac.uk/system/files/resources/engagement_through_partnership.pdf
5. Healey, M., Healey, R. L., & Cliffe, A. (2018). Engaging in radical work: Students as partners in academic publishing. *Efficiency Exchange*. Retrieved URL: <http://www.efficiencyexchange.ac.uk/12775/engaging-radical-work-students-partnersacademic-publishing/>
6. Гаврилів Н. Наставництво як вид професійної діяльності: генеза розвитку та становлення. Сайт Національної бібліотеки ім. В. І. Вернадського. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Pippo.
7. Зембицька М. Наставництво у системі середньої освіти США як психолого-педагогічна проблема. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2011. № 20, С. 41–44.
8. Тадеуш, О. М. "Наукове наставництво як вид партнерської взаємодії у сучасному університеті" *Освітнологічний дискурс* 2(37) (2022). URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/41850/1/O_Tadeush_P_D.pdf

9. URI: <http://enruir.npu.edu.ua/handle/123456789/39552>

10. Сопівник І.В. Виховання моральної відповідальності сільської молоді: [монографія] / І.В.Сопівник. – К.: ЦП «Компринт», 2014. – С. 176.

11. Довідник з виховної роботи зі студентами / В. І. Тернопільська, Т. В. Коломієць, І. О. Пшонківська. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2014. 264 с., с. 105.

12. <https://nubip.edu.ua/node/6180/17>

13. Ушинський К.Д. Людина як предмет виховання: Вибр. пед. твори: У 2 т. / К.Д.Ушинський. – К., 1983. – Т. 1, С. 196.

14. Концепція національно-патріотичного виховання у системі освіти України URL:

<https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/5d5/279/7ca/5d52797ca746c359374718.pdf>

15. Андрюшкова О. А. Окремі проблеми функціонування органів студентського самоврядування у вищих навчальних закладах України. Теорія та методика навчання та виховання. Харків. 2016.

Вип. 40. С. 4-10 .

16. Закон України «Про вищу освіту» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

17. Кикоть С. М. Розвиток студентського самоврядування у вищих навчальних закладах України. Переяславський літопис. Переяслав-Хмельницький, 2017. Вип. 12. С. 79-85.

18. Мойсєєнко Р. М. Компетентнісний підхід як основа підготовки майбутнього компетентнісного фахівця. Молодь і ринск. №9 (164). 2018. С. 42-48.

19. Руссо Ж.-Ж. Педагогічні твори: У 2т. – Т.1,2. – М., 1981

20. УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ №64/2022 Про введення воєнного стану в Україні. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397>

21. https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u142/programa_rozvitku_golosiyiv_ska_iniciativa_na_2023_rik.pdf

22. Франко І. Одвертий лист до галицької української молодіжі // Франко І. Вибрані твори: У 3-х т. – Т. 3. – Дрогобич, 2004 – С. 570-576.

23. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286/2019#Text>

24. Ніколаєнко С.М., Шинкарук В.Д., Рудень Д.М., Сопівник Р.В., Сопівник І.В., Петрів Г.В., Кушнір А.О., Мойсєєв В.В., Давидова О.П. Програма виховання студента: «Фахівець, громадянин, патріот» / С.М.Ніколаєнко, В.Д.Шинкарук, Д.М.Рудень, Р.В.Сопівник, І.В.Сопівник, Г.В.Петрів, А.О.Кушнір, В.В.Мойсєєв, О.П.Давидова. – К.: «Ай Си Ес - Актив», 2016. – 74 с.

URL: https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u278/programa_pdf.pdf

25. Вишневецький О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: навч. посіб. – 3-тє вид., доопр. і доп. /О. Вишневецький. – К.: Знання, 2008. – 221 с.

26. Сухомлинський В.О. Проблеми виховання всебічно розвинутої особистості. Вибрані твори: В 5-ти т. – К., 1976 – Т. 1 – С. 32.

27. Ніколаєнко С.М. НУБіП України: виклики в умовах воєнного стану

URL:

https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u278/nikolaienko_nubip_v_umova_h_vivni.ppt

28. Осипова, Т. Ю. "ПЕДАГОГІЧНЕ НАСТАВНИЦТВО ЯК ЕЛЕМЕНТ АДАПТИВНОГО УПРАВЛІННЯ В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ." *МАТЕРІАЛИ ПЕРШОЇ МІЖНАРОДНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ З АДАПТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ УПРАВЛІННЯ НАВЧАННЯМ ATL-2015*: 19.

29. Tinoco-Giraldo H., Torrecilla Sánchez E., García - Peñalvo F.E. - Mentoring in Higher Education: A Structured Literature Review and Implications for Future Research. *Sustainability*. 2020. 12. 4344. DOI: 10.3390/su12114344

30. Вайнола Р., Капська А., Комарова Н. Волонтерський рух в Україні: тенденції розвитку. К. : Академпрес, 1999. 112 с.

31. Розвадовська, Тетяна Вікторівна. *Формування відповідальності студентської молоді засобами наставництва*. Diss. 2021.

32. Сопівник Р.В. Визначення пантеону героїв у контексті конструювання виховного ідеалу студентів // *Духовність особистості: методологія, теорія і практика: Збірник наукових праць*. – 2015 –. Вип. 2 (65). – С. 242-250.

33. <https://nubip.edu.ua/node/122218>

34. <https://nubip.edu.ua/node/122225>

35. <https://nubip.edu.ua/node/122229>

36. <https://nubip.edu.ua/node/135740>

37. <https://nubip.edu.ua/node/122219>

38. Кириленко Т. С. Психологія: Емоційна сфера особистості: навч. посібн. Либідь, 2007. 256 с.

39. Маценко, Лєся Миколаївна. "Шевченко і майдан: два ювілеї." *Соціально-гуманітарний вісник* 25 (2019): 26-28.

40. Васюк О. В. Роль куратора у формуванні виховного мікросередовища закладу вищої освіти. Розвиток наукової думки постіндустріального суспільства: сучасний дискурс : матеріали міжнарод. дистанційної наук. Конференції (Миколаїв, 13 листопада 2020 р.) Т. 3. Миколаїв : МЦНД, 2020. С.61–62. SWorldJournal Issue 17 / Part 2 ISSN 2663-5712 www.sworldjournal.com34

41. Васюк О. В. Організаційна діяльність тьютора у закладах вищої освіти. Наук. вісник Нац. ун-ту біоресурсів і природокористування України. 2017. Вип.277. С. 38–42

42. Маценко Л.М. Теорія і методика виховання : навч. посіб. Вид. 3-тє, доп., перероб. Київ : ЦП «Компринт», 2019. 319 с.

43. Маценко Л.М. Теорія і методика виховання : навч.-метод. посіб. Вид. 2-ге, доп., перероб. Київ : «ЦП «Компринт», 2014. 238 с

44. Маценко Л.М. Причини спаду згуртованості студентської групи та методика їх нейтралізування. Соціально-гуманітарний вісник: зб. наук. пр. Вип. 29-30. Харків : СГ НТМ «Новий курс», 2019. С. 35-39.

45. Маценко Л.М., Романюк І.Р. Формування естетичної культури студентської молоді в НУБіП України. Сборник научных трудов SWord : Материалы международ. научно-практ. конф. «Современные проблемы и пути их решения в науке, транспорте, производстве и образовании '2014». Выпуск 2. Том 10. Иваново: МАРКОВА АД, 2014. С. 68-74.

46. Маценко Л.М. Вплив вейпінгу на здоров'я молоді: що потрібно знати про шкоду електронних сигарет. Научный взгляд в будущее. Міжнародна наук.-практ. конф. «Будущее человечества в результатах сегодняшних научных исследований '2019» (11-12 ноября 2019 г.) Вып.15. Том 2. Одесса: КУПРИЕНКО СВ, 2019. С. 93-97

47.Маценко Л.М., Костюк М.М., Бондаренко Н.А. Виховання несприйнятливості до тютюнокуріння. Проблеми освіти: Наук. зб. Київ: Інститут інноваційних технологій і змісту освіти МОН України, 2007. Вип. 53. С. 111-115.

48.Маценко Л.М. Методика виховної роботи вихователя у студентському гуртожитку. SWORLD Journal. International periodic scientific journal. ONLINE. Issue N 13, June 2017, P. 52-60.

49.Маценко Л.М. Організація виховної роботи наставника студентської групи. Соціокомунікативний простір України: історія та сьогодення (до 150-річчя від дня народження Лесі Українки) : зб. матеріалів всеукраїнської наук.- практ. конф. (Київ, 25-26 лютого 2021 р.). Київ : «Міленіум», 2021.

50. Каленський, А. А., and I. В. Пампуха. "Наставник студентської групи – студент: етичний аспект." *Збірник наукових праць Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка* 45 (2014): 195-200.